

AR PEZ A ZO C'HOARVEET E PARIS

EPAD MA EO BET

AR REPUBLIKANED-RU

MISTRI ER GUER-ZE.

E fin brezel ar Brussianed, ar Republikaned var digare miret out-ho da gass d'ar Pruss kement en devoa Paris evid en em zifen, petra rejont-hi? Destum e fort Montmart, hag er c'harter euz a Baris hanvet Belvil, a peb seurt armou, sabrigner, fusuliu, pistolennou a 6 tenn, ha ne voar den peguement a ganoliou hag a boultr, a vouliji houarn ha plom.

Pa en em veljont perc'hen da guemend a draou, e talc'hont entre-zo eur c'honseil e pehini e leverjont: Brema pe e renko Assamble Deputeed Versail en em glevet ganeomp, hag ober ar pez hon euz c'hoant, pe ni a reio brezel da C'houarnamant Versail. Margounezomp var-n-ho, ni a reial lezen e Paris hag er Franz; m'ar collomp, araok en em denna ni lakei an tân-goal e pevar c'horn Paris, ha ne chomo netra gant-ho, na Palez, nag Iliz, na Belec.

Gouarnamant Versail, da lavaret eo, an Deputeed choazet gand ar Franz, ne hellent na ne dlient ket en em glevet gant henvelep tud, pere ne oant ket anavezet gand ar Franz, hag a oa en eum lakeet, an ez-ho ho-unan, e penn kear Paris.

O velet kement-ze ar Republikaned a zavas eur Gouarnamand hanvet ar *Gommun*, bleinet

gant Felix Pyat, Leclus, Rochefort, Grousset, Kleuseret, Assi, Rigo, ha calz re-al euz ho c'honseurted. Eun niver braz a lamponed euz ar broiou estren, ispisial euz an Itali, euz ar Pologn, euz ar Pruss, a oa en em zestumet e Paris. Gand ar seurt lamponed hag eur maread artizaned ha klaskerien pillou a Baris, holl tud lezirec, mevierrien, laeron evid an darn vras-sa, e savchont eun arme. Da bephini euz ar zoudarded-se e roent betec nao real bemde, pemp real d'ho graguez ha pemzec guennec d'ho bugale. Commans a rejont neuze ober brezel d'a c'houarnamand Versail.

Gouarnamand Versail, hirio guir gouarnamand ar Franz, a zavas ive eun arme, e penn pehini e lekeas ar Marichal braz Mac-Mahon. He-ma evit he zikour en devoa ar General Voinoy, Ladmirault, Cisseey, Clinchant, Bruat, ha c'hoaz re-al.

Epad ar brezel-ze ar republikaned, pe ar federeed, no deuz ket espernet Paris. Sevel a rent bemde contributionou nevez var an dud pinvidic hag ar varc'hadourien, laeres a rent ar paleziou, an ilizou, ar c'houenchou ha tiez an dud honest a oa en em dennet a Baris. An ornamanchoù a zouguer er prosessionou, ar relegueier arc'hant hag aour, o deuz laeret ha profanet; beteg ho holl ezommou o deuz gret en ilizou, var an aoteriou, (el lavaret a reïm-ni?) en tabernaclou sacr!

Evit laeres essoc'h, e kemerent tud an tiez a laerent, ar breudeur carguet d'ober skoll,

menac'h ar c'houenchou , al leanezed , ar ve-
leien pere , goulzcoude , ne rent nemed keme-
ret soursi euz an dud clanv , euz ar zoudarded
blesset , ha , zoken , a dud clanv hag a zoudar-
ded ar *Gommun*. Ho c'hass o deuz gret d'ar
prizonniou , hag eno ho lezent da vervel , coulz
lavaret , gant an naon hag an dienez. Sklear
eo bet evid an oll o d'oa ho c'hounnar vrassa
eneb Doue , an Iliz hag he oll vinistred.

Arme Gouarnamant Versail , hi , ne ehane
ket kenebeut da bourchass arme ar federeed ,
ar républikaned. Poan vraz e devoa oc'h avanz ,
rag ar federeed o d'oa savet erruiou , kleuniou ,
hanvet *barrikad*. Ar republikaned a denne var
hor zoudarded euz adren arc'hleuniou-ze , euz
a brenestou an tiez , ha divar an toennou.

Dre c'hraz Doue , trec'het int bet daoust da
ze. Pa o deuz guelet ez ent da goll , o deuz
neuze commanset lacaat an tân. Evit ma krog-
che essoc'h ha guelloc'h en tiez , ec'h arrosent
anez-ho araok gant heol hanvet *petrol*. Mer-
c'hed ha bugale a oa carguet gant-ho da deu-
leur ive euz an heol (petrol-ze) en caouiou
an tiez gant stoup trempet hag alumettes var
elum.

Devet ho deuz ne voar den pet palez , pet
ti evel-se. Ar paleziou braz ha kaer hanvet
Tuilléri , *Louvr* , *Royal* , ar *Justiç* , *Ti-Kear* ,
Conseil ar Stadou , calz re-al ha ne hanvomp
ket. Tra vurzuduz ! n'euz bet iliz ebet devet.
Iliz cathedral Paris a zo bet var ar poent da
veza. Arrozet o devoa kadoriou an iliz-se gaud

heol-petrol evit he devi. Dre viracl! arruet or abred avoalc'h evit ho miret da lacaat an tât.

Setu ama eun ijinerez all desket d'ez-ho gand an ifern; kleuzet o devoa an douar e calz carteriou, ha laket en toullou-ze poultr, ha sonj o devoa da lacat an tât er poultr-se evit ober d'ar miniou sevel ha strakal er memes amzer, hac evel se diskar kear Paris en eun tol.

Satan, général ar federeed, en deuz neuze savet he vouez, hag en deuz lavaret d'he zoudarded; « selaouit, potred, emezàn, neket » avoalc'h beza combatet, neket avoalc'h beza » c'houezet en tât goal e Paris; ret eo brema » dond a ben euz an aristocrated, euz an » dud pinvidig on euz prisonniet; ret eo laza, » beteg an diveza an ez-ho, hag ispisial euz » ar venac'h, an dud a iliz, ha, da guenta, » Arc'hescop Paris. » Dioc'h-tu, o deuz fusillet an Arc'hescop venerabl, an aotrou Darboy, an aotrou Surat, he vikel vraz, an aotrou Duguerry, Person ar Vadalen, an Tadou Olivain, Ducou-dray, Clerc, Banji, ha Jesuited al, an tad Allar, carguet euz an hospitalliou, ar vreudeur a urz sant Dominic, an aotrou Bonjean, Senatour koz, den desket braz. Araok mervel an aotrou Bonjean, guech-all adversour d'ar Jesuited, en deuz gret he govession d'an tad Clerc, jesuit, a lavaret dezàn a vouez huel dirag an oll : « pardon, va zad, m'ar em bije anavezet ar jesuited evel ma ran brema, ne vijen bet ho adversour evel m'on bet. »

Setu aze ar pezh o devoa c'hoant da ober e peb lec'h dre ar Franz. An dud divar ar meaz ne dlient ket bea espernet, Kounnaret e oant en ho eneb, abalamour m'o deuz hanvet, evit mont d'ar stadou, députeed honest, christienien ha tud a urz-vad. Biscoaz an dud divar ar meaz n'o deveuz rentet brassoc'h servich d'ar vro ha d'ar Franz. An aotrou Doue en talvezo dez-ho. Ia m'ar d'eo bet saveteet, er vech-ma, ar Franz, eo, e c'helleur el lavaret, d'an dud divar ar meaz e tle he zilvidiguez.

C'hoaz eur vech, dre c'hraz an aotrou Doue, arme an dud honest a zo deut a ben a arme an dud fal, ar federeed, ar republikaned. An diroll e deuz gallet hon arme da drec'hi, eo brassa diroll a zo bet biscoaz. Cant anter c'hant mil a dud fall a oa en em glevet hag en em zavet evit diskar ar Franz hag e renta da netra. Beza o devoa etre ho daouarn mil pemp cant pezh canoil, ha pevar pe bemp cant mil fuzil. Ar poultr, ar bouliji houarn ha plom ne vanke ket d'ez-ho ken nebeut, ha mestr e oan var meur a fort. Ho arme en em zalc'he var ar poenchou huel a Baris; var ho meno, n'hellet ket o c'hemeret. Unan euz ho skrivagnerien a lavare : « dalc'homp, rak birviken ne gavimp eun dro surroc'h da c'hounit. »

M'ar d'eo betet Satan a du gant-ho, Doue a zo bet ive a du ganeomp. Kouezet eo ar Gommun milliguet, en em veuzet eo en he goad he-unan.

Arme ar marichal Mac-Mahon e deuz tre-

c'het hini ar federeed. Ar vistri vraz en ho zouesk a zo pe lazet, pe guemeret. Var dro eun daou ugent mil bennag a federeed a ia eta da baea, pe dre ho maro pe dre ar prison, an droug o deuz gret da Baris ha d'ar Franz.

Neket avoalc'h beza trec'het an dud fall, ar federeed, ar republikaned, ret eo brema d'an dud honest, d'an dud a urz-vad en em unani, en em glevet eneb ar republikaned, rag aoun ne deuffent a-nevez da zavel ho fen. Red eo brema deomp lavaret huel, ez omp tud a urz-vad, tud a feiz hag a religion.

Digoromp eta hon daoulagad frank. Prestig e teuio adare deiz an eleksionou. Dibabomp hon tud, hor guir vignoned. Lezomp a gostez an dud douetuz.

Teir guech on euz gret eun essa euz ar republik; da guenta, gand Robespier, d'an eil, gand an Dru-Rollin, hag ar vech diveza, gand Félix Pyat hag he guenseurted. Avoalc'h eo, re zoken. Doue ra viro ac'hanomp eviziken, euz eur bederved Republik.

REUSIOU PARIS.

Var don : guerz Santez Anna.

Tostaït hol, Bretouned, tostaït da glevet,
Ar reusiou trist ha spontuz zo nevez c'hoarveset;
Rouanez an holl c'heriou zo reuzeudig he stad,
Paris zo eur bern ludu! Paris zo eur poull goad!

Kenseurted satan hanvet Republikaned ru,
Ho doa laket an diroll e Paris a beb tu;
Ne oant nemed guir vleizi, rag ar Brussianed
A zo bed en ho c'hichen vel pa larsemp denved.

Kement hini er bed-ma ne gret ket e Doue,
Na ne gret e Baradoz, nag en Ifern ive;
Mar teu da vestr, pe mar guell tec'hi justic ar bed,
A laero hag a lazo hep nec'h, enkrez ebed.

Setu aze ar portred a vistri ar Gommun,
Evit-ho n'euz nag ifern, na Baradoz nikun;
Ar maro zo evit-ho fin an holl draou er bed;
Setu perag e varvont vel ma varf al loened.

Savet o doa eun arme gret a dorfetourien,
Diredet holl da Baris euz ar broiou estren,
Vit kuzet ho dizenor, rak holl en ho broiou,
Pep tra o devoa kollet, ho enor, ho madou.

Kounnaret eneb ar re o deuz eun dra bennag,
Ha koulzcoude ho c'haloun euz ar bed-ma zo stag;
D'an enor, d'ar blijadur, d'an arc'hant ha d'an aour
E karfent beza perc'hen diboan ha dilabour.

Evel-se pa zeu deiz an *Eleksionou*,
Da zibab *Deputeed* evit mont d'ar Stadou;
Neuze e savont mintin d'ober ho zrufflerez,
Da guestel mouez Guillou, Pipi, Yan ha Jakez.

N'euz nemet-ho, em'indi, hag en deffe spered,
Dre ma'zint, var ho meno, guir Republikaned;
Ar Republik a zo bet teir guech o c'hoari vaz,
C'hoand e deffe da zevel he fen eur veach c'hoaz.

Republik Robespier, hini an Dru-Rollin,
Hag hini Félix Pyat, ho zeir o deuz bet fin.
Setu aze teir guentel a dle lavarout skler
E deuz gret ar Republik en hor bro he amzer.

Guelit a betra eo goest Pyat, Rochefort, Assi,
Gambetta, Leklus, Rigo, Grousset, Garibaldi;
Darn da prezeg e klubou, darn al da ober goaz,
Darn da dâna, da laza, holl int bet laeron braz.

Gouarnamant ar *Gommun* en doa gourc'hemennet,
Ma vije an dud honest kemeret, prisouniet;
Ha raktal o deuz croguet e Arc'hescop Paris,
Er vreudeur, er seurezed, en holl dud a iliz.

Goude o devez laeret madou ar palezion,
An traou sakr ha santella a oa en ilizou;
Profanet o deuz, siouaz! hostiou consakret,
Hag euz an tabernaklou prinvezou o deuz gret.

Ijinerien an ifern a oa gant-ho a du
Evit lakaat Paris holl e poultr hag e ludu:
Hag evel-se sikouret gand ar sperejou fall,
E Paris o deuz c'houezet tro var dro an tân-goal.

Dare da veza trec'het gand hor guir zoudardet,
Evit barra ho muzul, klevet pezh o deuz gret:
Eun niver a veleien hag Arc'heskop Paris,
O muntr! o deuz fusillet hep na barn na justiz!

Lakaat an diroll, an tân, laeres, skuilla ar goad,
Dre oll garteriou ar Franz, hennez oa ho menn-d;
Mar o divije trec'het e oa gret ac'hanomp;
Doue ra vezo meulet! ar Victor zo deomp!

Doue en devez gullet ar Franz var he daoulin,
Hag aotreet he reked d'e fedennou boutin;
Ar Gommun zo diskaret, diskaret he memprou,
Ha peuz-vad ez int samet holl var choug an ankou.

Ar Pruss e devez koustet deomp dispignou braz;
Ar Republik a gousto dispignou brassoc'h c'hoaz;
Ar peoc'h on euz sinet gand ar Brussianed,
Roomp ive ho c'honje d'ar Republikaned.

Elec'h hon tri c'hanad mad, Thiers, Trochu, Kersozon,
Tri-all a zo da henvel dre eun *Eleksion*;
Thiers, Trochu ha Kersozon, tud a urz-vad ho zri;
Digoromp hon daoulagad, dibabomp a-zevri.

Dibabomp tri zen honest hag a relijion,
Ha diredomp d'ar bureo deiz an *Eleksion*;
Ar feiz, ar peoc'h, an enor eo a ia d'hor guervel,
Chom hep mouecha, bretouned, ve eur pec'hed marvel.